

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ландшафтної архітектури та фітодизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ лісового і
садово-паркового господарства
П.І. Лакида
«*А*» *травня* 2021 р.

РОЗЕЛІЯНО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
ландшафтної архітектури
та фітодизайну
Протокол № 12 від 11.05.2021 р.
Завідувач кафедри
О.В. Колесніченко
О.В. Колесніченко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Реконструкція і реставрація садово-паркових об'єктів

спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»
освітня програма «Садово-паркове господарство»
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Розробник: доц., к.с.-г.н., доц. Багацька О.М.

1. Опис навчальної дисципліни

Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 – «Аграрні науки та продовольство»	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	206 – "Садово-паркове господарство"	
Освітня програма	Садово-паркове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5,0	
Кількість змістових модулів	2,0	
Курсовий проект	Комплексна оцінка території об'єкту ландшафтної архітектури та напрямки її відновлення	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	30 год.	4 год.
Самостійна робота	60 год.	112 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів» є оволодіння теоретичними положеннями і набуття практичних навичок застосування методів відновлення реальних садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення та часу створення.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- класифікацію садово-паркових об'єктів залежно від різних факторів;
- стилістичні особливості парків-пам'яток садово-паркового мистецтва різних часових періодів та функціонального призначення;
- методика передпроектного аналізу об'єкту, що підлягає відновленню;
- специфіку виконання проектних робіт з реконструкції, реставрації, консервації, адаптації, відтворення об'єктів садово-паркового мистецтва, залежно від офіційного статусу, часу створення функціонального призначення, ступеня збереженості та інших особливостей;
- теоретичні основи консервації та відтворення зелених насаджень в процесі проведення відновлювальних робіт на об'єктах садово-паркового мистецтва.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти:**

- проводити аналіз архівних матеріалів для вивчення історії створення, формування та розвитку об'єкту садово-паркового мистецтва, що підлягає відновленню;
- проводити культурно-історичну, ландшафтно-композиційну, естетичну та інші види оцінок стану території об'єкту садово-паркового мистецтва;
- проводити комплексний аналіз загального стану території об'єкту садово-паркового мистецтва;
- складати директивний план відновлення об'єкту садово-паркового мистецтва на основі передпроектного вивчення;
- складати наукове обґрунтування необхідності проведення відновлення садово-паркового об'єкту;
- використовувати знання з історії садово-паркового мистецтва при дослідженні парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та розробці пропозицій щодо проведення реставраційних робіт;
- застосовувати в натурі методи виконання робіт з реконструкції, реставрації, адаптації об'єктів садово-паркового мистецтва до сучасних містобудівельних, соціальних, екологічних та інших умов;
- встановити стан та запропонувати методи консервації дерев-довгожителів.

В зв'язку з тим, що роботи з реставрації потребують специфічного підходу, в дисципліну включені теми, що не розбиралися в попередніх дисциплінах навчального плану та курсу "Ландшафтна архітектура", а також включено вивчення спеціальної термінології.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2: Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняття рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 2: Здатність проводити оцінку економічної ефективності та інноваційно-технологічних ризиків при впровадженні нових технологій при вирощуванні посадкового матеріалу.

ФК 3: Здатність проектувати та реалізовувати заходи з інженерної підготовки території, будівництва, благоустрою, озеленення і утримання об'єктів садово-паркового господарства, об'єктів культурної спадщини та девастрованих ландшафтів.

ФК 8: Здатність проводити оцінку виробничих і невиробничих витрат на забезпечення якості, здійснювати технічний контроль, авторський нагляд за виробничою і проектною діяльністю в галузі садово-паркового господарства.

ФК 10: Здатність здійснювати технічні розрахунки в проектах, техніко-економічне обґрунтування і функціонально-вартісний аналіз ефективності проєктованих заходів.

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1: Обґрунтовувати технологічні процеси інженерної підготовки території, будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства.

ПРН 7: Здійснювати ефективне управління об'єктами садово-паркового господарства, природними і культурними ландшафтами з урахуванням технологічних, правових, економічних, екологічних та інших аспектів.

ПРН 8: Організувати роботу колективу виконавців проектів.

ПРН 9: Презентувати результати виконаних досліджень в галузі садово-паркового господарства фахівцям і нефахівцям.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для: повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль I. Передпроектні роботи на садово-парковому об'єкті												
<i>Тема 1.</i> Вступна лекція – історичний досвід реконструкції парків. Завдання та методи відновлення садово-паркових об'єктів	16	4		2		10		0,5		-		12
<i>Тема 2.</i> Основні напрями і послідовність проведення передпроектних досліджень. Створення передпроектної документації	22	6		6		10		0,5		1		30
<i>Тема 3.</i> Ландшафтна реконструкція міських садів і парків	24	6		8		10		1		1		30
Разом за змістовим модулем I.	62	16		16		30		76		2		72
Змістовий модуль II.												
<i>Тема 4.</i> Основи реконструкції, відтворення та формування зелених насаджень на території житлової забудови	14	4		4		6		0,5		0,5		15
<i>Тема 5.</i> Методи відновлення зелених насаджень парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. Особливості догляду за насадженнями в процесі відновлення	22	6		4		12		1		1		10
<i>Тема 6.</i> Адаптація старовинних парків до сучасних умов	22	4		6		12		1		0,5		15
Разом за змістовим модулем II.	58	14		14		30		2		2		40
Усього годин	120	30		30		60		4		4		112
Курсовий проект	30											
Усього годин	150											

4. Теми семінарських занять

5. Теми практичних занять

6. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні етапи розвитку садово-паркового мистецтва України. Класифікація старовинних парків	2
2	Передпроектне вивчення території парку та складання паспорту об'єкту	2
3	Обстеження ландшафтного об'єкту, інвентаризація рослинності за декоративними угрупованнями, складання відомостей	4
4	Складання схеми комплексного аналізу садово-паркового об'єкту. Розрахунок раціонального використання парку	4
5	Складання директивного плану відновлення садово-паркового об'єкту. Технологія проведення робіт при консервації садово-паркових об'єктів	4
6	Реставрація малих архітектурних форм, водойми, дорожньо-стежкової мережі	2
7	Відновлення квіткового оформлення	4
8	Реставрація регулярних елементів паркової території	4
9	Відновлення рослинних угруповань (масивів, гаїв) пейзажних парків. Агротехнічні прийоми по догляду за насадженнями в процесі відновлення	4
	РАЗОМ	30

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Охарактеризуйте основні історичні етапи створення та формування парків-пам'яток садово-паркового мистецтва на Заході України.
2. Назвіть основні типи деградації паркових насаджень.
3. Розкрийте основні аспекти відновлення старовинних парків.
4. Назвіть методи збереження та відновлення паркових комплексів.
5. Що собою представляє директивний план збереження та відновлення парку-пам'ятки?
6. Перелічіть основні етапи відновлення парків-пам'яток.
7. Розкрийте суть класифікації об'єктів садово-паркового будівництва.
8. Які різновиди меморіальних об'єктів вам відомі?
9. Які садово-паркові об'єкти відносять до природно-заповідного фонду України?
10. Яка кількість пам'яток садово-паркового мистецтва державного значення знаходиться на території Львівської області? На території України?
11. Назвіть відомі вам парки – взірці садово-паркового будівництва України.
12. Які складові попереднього вивчення території парку-пам'ятки?
13. На які види поділяють історичні джерела?
14. Дослідження яких компонентів входить в ландшафтну оцінку території?
15. Назвіть відомі вам методи дослідження існуючих насаджень.
16. В чому полягає суть ландшафтної таксації насаджень?
17. Які показники визначають в ході подеревної інвентаризації насаджень?

18. Розкрийте зміст комплексної оцінки території.
19. За якими критеріями відбирають дерева, що підлягають охороні?
20. Які види дерев і чагарників найчастіше трапляються у наших парках?
21. Які дерева-довгожителі та у яких парках вам відомі?
22. Наявністю яких ярусів характеризується вертикальна структура паркових насаджень?
23. Назвіть типи паркових узлісь та їх функції.
24. Які з деревних порід, що зростають у парках, найкраще розмножуються насінневим способом?
25. Назвіть фактори, які є причинами незадовільного санітарного стану паркових насаджень.
26. З чим, на вашу думку, пов'язані різні ступені деградації насаджень у парках?
27. Що входить до складу вихідних даних на проектування?
28. Розкрийте зміст проектно-кошторисної документації.
29. На які категорії складності поділяють об'єкти будівництва?
30. Охарактеризуйте стадії проектування об'єктів та їх зміст.
31. Які органи державної влади приймають участь у погодженні та затвердженні проектно-кошторисної документації?
32. В чому полягає суть пристосування парків-пам'яток до нових умов експлуатації?
33. Які заходи рекомендують для збереження рельєфу місцевості?
34. Назвіть заходи, спрямовані на консервацію старовікових дерев та існуючої рослинності парків.
35. Опишіть технологію консервації водойм.
36. Перелічіть роботи з консервації паркових споруд.
37. Розкрийте суть поняття «реставрація» та її методів.
38. В чому полягає порядок проведення реставраційних робіт стосовно різних елементів паркового комплексу?
39. Основні положення реставраційних робіт на регулярних об'єктах.
40. Назвіть основні композиційні прийоми планування, притаманні регулярним об'єктам в минулому.
41. Специфіка реставраційних робіт на пейзажних об'єктах.
42. Вкажіть категорії режиму охорони територій парків-пам'яток.
43. Розкрийте суть циклічного характеру розвитку паркових насаджень.
44. В чому полягає принцип формування фітоценозів-аналогів?
45. Наведіть ознаки насаджень, що вимагають реконструкції.
46. Вкажіть основні види ландшафтної реконструкції насаджень.
47. На які види поділяють реконструктивні рубки?
48. Які види посадок при реконструкції насаджень вам відомі?
49. Розкрийте основні принципи побудови ландшафтних композицій при реконструкції насаджень.
50. Охарактеризуйте принципи підбору рослин при реконструкції насаджень.

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні методи навчання:

- лекція – це метод навчання, який передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою. Лекція використовується, як правило, в старших класах і вищих навчальних закладах. Окрім навчальних (академічних) лекцій є публічні. До кожного з видів названих лекцій висуваються певні вимоги щодо їх підготовки і проведення.

Чільне місце в групі словесних методів посідає метод роботи з книгою. Належність його до цієї групи дещо умовна. Студенти мають усвідомлювати, що основним джерелом отримання наукової інформації є книга. Тому так важливо навчити студентів методам і прийомам самостійної роботи з нею: читання, переказ, виписування, складання плану, таблиць, схем та ін.

Наочні методи передбачають, передусім, використання демонстрації та ілюстрації:

- демонстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їхньому натуральному вигляді, в динаміці.

- ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (фотографії, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню умінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретного розділу, теми:

- лабораторна робота передбачає організацію навчальної роботи з використанням спеціального обладнання та за визначеною технологією для отримання нових знань або перевірки певних наукових гіпотез на рівні досліджень.

Використовуються аналітичні та графічні методи, а також інформаційна платформа Elearn.

9. Форми контролю

В межах кожного модулю проводяться опитування у вигляді тестових завдань, які визначають рівень засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу із вищезазначених тем.

По закінченню курсу студенти складають іспитовий тест, який засвідчує рівень індивідуальної їх підготовки із курсу «Агротехніка в садово-парковому будівництві»

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Олексійченко Н. О. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт, самостійних завдань і курсового проектування з дисципліни «Реконструкція і реставрація садово-паркових об'єктів» [Текст] / Н. О. Олексійченко, О. М. Багацька, Н. В. Гатальська. – К. : вид-во НУБіП України, 2011. – 56 с.

2. Дудин Р. Б. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів [Текст]: Методичні вказівки для виконання практичних завдань / Р.Б. Дудин. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2013. – 56 с.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Агальцова В. А. Сохранение мемориальных лесопарков [Текст] / В. А. Агальцова. – М. : Лесн. пром-сть, 1980. – 254 с.

2. Атаманюк Ю. А. Реконструкция городских зеленых насаждений [Текст] / Ю. А. Атаманюк, Л. Л. Костюченко, Я. В. Остапенко. – К. : Будівельник, 1987. – 240 с.

3. Атаманюк Ю. Л. Ландшафтная реконструкция насаждений общего пользования [Текст] / Ю. Л. Атаманюк. – К. : ИПК, 1987. – 110 с.

4. Бондарь Ю. А. Восстановление старинных ландшафтных парков [Текст] / Ю. А. Бондарь, А. К. Салатич, Я. Л. Садовенко. – К., 1974. – 124 с.

5. Вергунов А. П. Ландшафтное проектирование [Текст] : учеб. пособие [для вузов по спец. «Архитектура»] / А. П. Вергунов, М. Ф. Денисов, С. С. Ожегов. – М.: Высш. Школа, 1991. – 240 с.

6. Восстановление старинных ландшафтных парков [Текст] : методические рекомендации по проектированию / [под ред. О. И. Кульчицкой]. – К. : КиевНИИПГрадостр-ва, 1974. – 84 с.

7. Гостев В. Ф. Проектирование садов и парков [Текст] : учеб. [для техникумов] / В.Ф.Гостев, Н.Н.Юскевич. – М.: Стройиздат, 1991. – 340 с.

8. Денисов М. Ф. Ландшафтное проектирование при восстановлении парков [Текст] : учеб. пособ. / М. Ф. Денисов. – М. : МАРХИ, 1986. – 106 с.

9. Дудин Р. Б. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів / Р. Б. Дудин. – Львів : Видавництво «компанія

Манускрипт», 2016. – 192 с.

10. Жирнов А. Д. Искусство паркостроения [Текст] / А. Д. Жирнов. – Львов : Вища школа, 1987. – 129 с.

11. Жирнов А. Д. Реставрація та реконструкція ландшафтних об'єктів [Текст]: Програма та навчально-методичний посібник з обмірної практики / А. Д. Жирнов, Я. В. Мельничук. – Львів, УкрДЛТУ, 1997. – 18 с.

12. Ильинская Н. А. Восстановление исторических объектов ландшафтной архитектуры [Текст] / Н. А. Ильинская. – Л. : Стройиздат, 1984. – 151 с.

13. Инженерное благоустройство городских территорий [Текст] : учебник для вузов / В. Э. Бакутис, В. А. Горохов, Л. Б. Лунц, О. С. Расторгуев. – 2-е изд. – М.: Стройиздат, 1979. – 239 с.

14. Клименко Ю. О. Комплексна оцінка паркових насаджень (методичні підходи і рекомендації) [Текст] / Ю. О. Клименко, С. І. Кузнецов. – К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2014. – 66 с.

15. Косаревский И.А. Композиция городского парка [Текст] / И. А. Косаревский. – К.: Будівельник, 1972. – 152 с.

16. Краткий справочник архитектора [Текст] : Ландшафтная архитектура / под ред. И. Д. Родичкина. – К.: Будівельник, 1990. – 336 с.

17. Кузнецов С. І. Методика вивчення старовинних парків [Текст] / С. І. Кузнецов, Ю. О. Клименко. – К. : Нац. бот. сад ім. М.М. Гришка НАН України, 1993. – 16 с.

18. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць [Текст] : підруч. / В. П. Кучерявий. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.

19. Ландшафтна архітектура [Текст] : довідник термінів / В. П. Кучерявий, Р. Б. Дудин, Т. М. Левусь. – Львів: компанія «Манускрипт», 2010. – 156 с.

20. Ландшафтная реконструкция городских садов и парков [Текст] / [Ю. А. Бондарь, Н. П. Абесинова, Е. Н. Никитина, А. Ф. Сахаров]. – К. : Будівельник, 1982. – 60 с.

21. Методические указания по проектированию, строительству и приемки в эксплуатацию парков, садов, скверов и других объектов комплексного благоустройства в городах УССР [Текст]: РДМУ 204 УССР 041-84. – К. : КиевНИИПГрадостроительства, 1984. – 160 с.

22. Озеленение населенных мест [Текст] : справочник / В. И. Ерохина, Г. П. Жеребцова, Т. И. Вольфтруб и др.; под. ред. В. И. Ерохиной. – М. : Стройиздат, 1987. – 480 с.

23. Реконструкция городских зеленых насаждений [Текст] / Ю. А. Атаманюк, Л. Л. Костюченко, Я. В. Остапенко. – К.: Будівельник, 1987. – 240 с.

24. Рубцов Л. И. Проектирование садов и парков [Текст] / Л.И. Рубцов. – М. : Стройиздат, 1979. – 183 с.

25. Рубцов Л. И. Справочник по зеленому строительству [Текст] / Л. И. Рубцов, А. А. Лаптев. – К.: Будівельник, 1968. – 280 с.

26. Руководство по проектированию парков [Текст] : И. Н. Руденко и др. – Минск, Польша, 1980. – 140 с.

Допоміжна:

1. Борейко В. Е. Охрана вековых деревьев [Текст] : [2-е изд., доп.] / В. Е. Борейко. – К. : Киевский эколого-культурный центр, 2001. – 96 с.
2. ДБН А.2.2-3-2012. Склад, порядок розроблення, погодження та затвердження проектної документації для будівництва [Текст]. – К. : Мінрегіон України, 2012. – 34 с.
3. Кучерявий В. П. Сади і парки Львова [Текст] / В. П. Кучерявий. – Львів : Світ, 2008. – 360 с.
4. Кучерявий В. П. Структура і динаміка паркових фітоценозів Заходу України : моногр. / В. П. Кучерявий, Р. Б. Дудин. – Львів : Компанія «Манускрипт», 2013. – 192 с.
5. Кучерявий В. А. Зеленая зона города [Текст] / В. А. Кучерявий. – К. : Наук. думка, 1981. – 248 с.
6. Липа О. Л. Визначні сади і парки України та їх охорона [Текст] / О. Л. Липа. – К. : вид-во Київ. ун-ту, 1960. – 176 с.
7. Микулина Е. М. Использование исторических ландшафтов для отдыха [Текст] / Е. М. Микулина, И. В. Барсова, В. В. Баулина. – М. : Знание, 1975. – 64 с.
8. Наказ міністерства будівництва, архітектури та житлової політики України № 105 від 10.04.2006 «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України».
9. Рубцов Л. И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре [Текст] : справочник / Л. И. Рубцов. – К. : Наук. думка, 1976. – 272 с.
10. Сады, парки и заповедники Украинской ССР [Текст] : Заповед. природа; Преобразован. ландшафт; Садово-парковое искусство / [И. Д. Родичкин, О. И. Родичкина, И. Л. Гринчак, В. С. Сергеев и др.]. – К. : Будівельник, 1985. – 212 с.

13. Інформаційні ресурси

1. *Замки та храми України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.castels.com.ua/galicia.html>.